

LESBRIEF BIJ DE EXPOSITIE OVER DE DICHTER POOT

Hubert Korneliszoon Poot werd op 29 januari 1689 in Abtswoude geboren. Een paar dagen later werd hij gedoopt in de oude dorpskerk van Schipluiden. Zijn vader bezat een boerderij, waar de melk van de koeien tot boter werd verwerkt.

Hubert ging op zesjarige leeftijd naar school in Schipluiden. Het schoolhuis is bewaard gebleven. Het is het gebouwtje (het Anker), dat achter de dorpskerk staat. Hier leerde hij rekenen en schrijven, daarnaast hield hij zich bezig met tekenen en viool spelen. Toen Hubert twaalf jaar was, ging hij werken op de boerderij van zijn vader.

Boerderij van de familie Poot in Abtswoude

Enkele jaren later sloot hij zich aan bij een dichtgezelschap in het dorp, dat regelmatig in de dorpskerk 'De Vergulde Valck' bijeenkwam. Hier leerde Hubert gedichten schrijven. In zijn tijd woonden er in Schipluiden verschillende kinderen van ontwikkelde ouders, die aan de jonge Poot boeken hebben geleend. Op deze wijze leerde hij de grote schrijvers en dichters van de Gouden Eeuw kennen. Al snel onderscheidde Hubert zich van de andere dichters in Schipluiden. Hij verdiepte zich in de Griekse en Romeinse Oudheid en gebruikte allerlei klassieke figuren en goden in zijn gedichten. Het jaar 1716 werd een bijzonder jaar voor Hubert Korneliszoon Poot. In Rotterdam verscheen toen zijn eerste dichtbundel. Hierin stonden opvallende gedichten, waardoor hij snel beroemd werd in Nederland. Een bekend gedicht uit zijn eerste bundel is:

SCHOON VROUWENHAER

*Ai lief, verhoe myn sneven (= sterven)
Uw mingevangen bidt.
Verhoor hem daer hy zit.
Hier gelt het lyf en leven.
Hier zyn, ô wondre last!
De lichte ketens zwaer, de losse boeien vast.
Als gy, met zuivere vingertjes,
De koele roosjes plukt,
Geef dan maer zoete slingertjes,
En pers, uit tedre min,
Dat golvend gouddraet zacht: myn hartje schuilt 'er in.*

In het eerste fragment van dit gedicht vraagt Poot aan het meisje of zij wil voorkomen dat hij zal sterven. Hij is door zijn liefde voor haar niet meer vrij. In het tweede gedeelte smeekt de dichter de geliefde voorzichtig te zijn, wanneer zij versgeplukte rozen in het haar vlecht. Ook moet zij haar krullen niet te stijf aandrukken, want zijn hart zit erin gevangen.

Of Poot bij het schrijven van dit gedicht aan een meisje in Schipluiden heeft gedacht, is niet bekend. Wel weten we dat hij eerst verliefd geweest is op Sara van Elzen, de dochter van de dominee en later op Kornelia van Lis, de dochter van de schout (een soort burgemeester).

De dichter Poot op een bankje bij zijn boerderij

Mensen uit de stad vonden het interessant dat een boer ook gedichten kon schrijven. Ze reisden naar Abtswoude om Poot aan het werk te zien op het land en in zijn schrijfkamertje. Vanuit zijn huis keek de dichter uit over het polderlandschap van Midden-Delfland. Hoewel zijn gedichten vaak ontsierd worden door Griekse en Romeinse beelden, schrijft hij soms heel mooi over de stilte van het landschap. Dit blijkt bijvoorbeeld uit het begin van het gedicht

DE MAEN BY ENDYMION

*De zuster van de zon
Liet op Endymion (dit is een herder)
Haer minnende oogen dalen.
't Was nacht toen zy hem zagh;
Maer heur gezicht schoot stralen
Trots Febus (de zon) over dagh.*

*Men hoorde mensch noch dier,
Geloei van koe noch stier,
Gerucht in velt noch kolken.
Het weer was zonder wint,
De hemel zonder wolken,
Diane mingezint.*

Een van de beroemdste gedichten van Poot is *Akkerleven*. De eerste versregels hebben hem zelfs onsterfelijk gemaakt. De dichter laat in dit gedicht voorkomen, dat het boerenleven ideaal was. Dit klopte niet helemaal met de werkelijkheid. Het landleven was hard. Vaak waren er ziektes onder het vee en stond het land in de winter onder water. Maar Poot wist dat de mensen in de stad, die zijn dichtbundel kochten, graag mooie dingen over het landleven wilden horen. Hieronder vind je enkele fragmenten uit het gedicht

AKKERLEVEN

*Hoe genoeglyk rolt het leven
Des gerusten lantmans heen,
Die zyn zaligh lot, hoe kleen,
Om geen koningskroon zou geven!*

*Welige akkers, groene boomen,
Malsche weiden, dartel vee.
Nieuwe boter, zoete meê, (honingdrank)
Klaere bronnen, koele stroomen,
Frissche luchten: overvloet
Maekt het buitenleven zoet.*

*Zaeien, planten en verzetten
Geeft hem werk. hy vist en jaegt.
Dikwyls valt hem eer het daegt
Vliegert wilt in looze netten:
Dikwyls voert hy met zyn raên (wagen)
Grazigh zuivel stêwaert aen.
Appels enten, peereplukken,
Maeien, hooien; schuur en tas
Stapelen vol veltgewas,
Schaepescheeren, uiers drukken;
Zeven kinders en een wyf
Zyn zyn daeglyx tytverdryf.*

Boven dit gedicht is het volgende prentje opgenomen.

Welke onderdelen van deze afbeelding zal je nooit in Abtswoude aantreffen?

.....

.....

In 1722 gaf de Delftse uitgever Reinier Boitet een grote dichtbundel uit van Poot. Opnieuw waren er veel kopers van zijn gedichten. Boitet bood Hubert aan om voor hem schrijfwerk te verrichten. Hij moest de uitgave van dichtbundels van andere dichters verzorgen en kreeg een grote opdracht om een handboek vol Griekse en Romeinse zinnebeelden in fraai Nederlands over te zetten. Hieruit blijkt dat Poot zich, ondanks zijn geringe opleiding, heel sterk heeft ontwikkeld. Door deze taken werd hij zelfs de eerste dichter in Nederland, die van het schrijfwerk kon leven. Hubert Poot verhuisde naar Delft, maar kwam daar al snel in slechte kringen terecht. Hij geraakte aan de drank en verloor zijn inspiratie om gedichten te schrijven. Binnen een jaar besloot hij weer terug te keren naar de boerderij van zijn vader in Abtswoude.

Poot op dertigjarige leeftijd

Poot werd vaak gevraagd om gelegenheidsgedichten te schrijven, bijvoorbeeld bij de geboorte van een kind, ter gelegenheid van een bruiloft of naar aanleiding van de dood van iemand. Het bruiloftsgedicht voor Jacob Kortebrant en Maria van Zwieten begint als volgt:

*Zoo baert dan eens het kriegend oosten
Den blysten dagh voor KORTEBRANT.
Zoo wil de zoetste nacht hem troosten
Op d'onbesmette ledekant,
Daer hy MARIAES zy zal sluiten,
Die, schoon van lyf en heusch van ziel
Zijn fiere vryheit kon vrijbuiten,
En eindlyk hem in d'armen viel.*

Gezicht vanuit Abtswoude op de stad Delft, 1712

Kort na zijn terugkeer in Abtswoude werd hij ziek. Hij leed aan een ernstige nierkwaal, had veel pijn en werd depressief. Gelukkig genas zijn ziekte, maar hij bleef sombere buien houden. De ware liefde had hij zelf nog niet gevonden. Ook vond hij het jammer, dat de kerken zo verdeeld waren, omdat het toch om dezelfde God ging. De natuur ging hij in zijn latere leven steeds meer zien als het werk van God. Fraai is het gedicht:

MEI

*Zoo verdween met natte leden
's Winters graewe dwinglandy
Voor de groene monarchy
Der bebloemde lieflykheden.
Zoo genaekt de zomerbrant
'Vee- en vischryk Nederlant.
D'overvriendelyke Lente,
Weer bezielt door 't zonnevier,
Monstert met haer' schoonsten zwier.
D'eedle Bloeimaant, naer gewente
Met de prilste blaên bekranst,
Pronkt en lonkt en lacht en danst...*

Groot is het geluk van Hubert Korneliszoon Poot als hij op 11 mei 1732 eindelijk trouwt met Neeltje 't Hart. Hij dankt de hemel om deze wonderbare gunst, zie het eerste deel van zijn bruiloftsgedicht:

OP MYN HUWLYK MET NEELTJE 'T HART

*De Hemel is my toegenegen.
't Belieft hem eindlyk my een Bruit
Te schenken, naer zyn mild besluit.
Hy kroont myn lange hoop met zegen.
Zyn goedheit maekt my overbly,
En voert myn zinnen spelemeien,
Ja doet myn ziel van vreugde schreien.
O hoe weldadigh is hy my!*

De dichter heeft meer dan tien jaar verkering met haar gehad. Haar vader was burgemeester van 's-Gravenzande en wilde lange tijd niet, dat zijn dochter met iemand zou trouwen, die met dichten zijn brood verdiende. Hij vond dit een te onzeker bestaan. Dat Poot uiteindelijk toch met haar mocht huwen had te maken met het feit, dat hij een tabakshandel in Delft begon. Hij woonde met zijn vrouw op de hoek van de Jacob Gerritstraat en de Oude Langendijk, niet ver van de Nieuwe Kerk. Ruim een jaar later werd hun dochtertje Jacoba geboren, dat reeds na dertien dagen stierf. Poot heeft een heel mooi gedicht over haar geschreven:

OP DE DOOT VAN MYN DOCHTERTJE

*Jakoba trad met tegenzin
Ter snode werelt in;
En heeft zich aen het endt geschreit,
In haere onnozelheit.
Zy was hier naeu verscheenen
Of ging, wel graeg, weêr heenen.
De moeder kuste 't lieve wicht
Voor 't levenloos gezigt.
En riep het zieltje nogh te rug:
Maer dat, te snel en vlug,
Was nu al opgevaren
By Godts verheugde schaeren.
Daer licht en speelt het nu zoo schoon.
Rontom den hoogsten troon;
En spreit de wijkjes luchtigh uit,
Door wee noch smart gestuit.
O bloem van dertien dagen,
Uw heil verbiedt ons 't klagen.*

Wat blijkt uit dit gedicht?

.....

.....

In dezelfde tijd werd de dichter Poot opnieuw ernstig ziek. Zijn oude nierkwaal speelde weer op, bovendien kreeg hij de tering (tuberculose). Op Oudejaarsdag 1733 stierf hij op 44-jarige leeftijd. Vijf dagen later werd hij in de Oude Kerk van Delft in een huurgraf begraven. Dit

